

- specifické postavení, na jednu stranu nositelé vzdělanosti a poznání, na druhou stranu dlouho sociálně jen slabě zajištěná skupina obyvatelstva; placen obcí, příjmy z fary (z církevních obřadů), platby v naturáliích i peněžní hotovosti od rodin (sobotáles, jarmarkáles), koledy a obchůzky (vánoční, rehořské a blažejské);
- rech(k)tor – v pozdějším významu řídicí učitel, termín převzat do běžné mluvy pro obecné označení učitele, slovo z latinského regens chori – tj. ředitel, řídicí kůru, souvisí s nepedagogickými aktivitami učitelstva – služba v kostele; kantor – podřízen rectorovi; učitelský pomocník;
- do konce 18. století, v některých oblastech i později rozmanitý sociální a profesní původ učitelů, provozováno místo – nebo vedle řemesla, vysloužilí vojáci, funkce nouzových učitelů, často stačily základní znalosti k tomu, aby mohl dotyčný zastávat post učitele; učitelské kurzy až od Marie Terezie, 1869 zřízení prvních učitelských ústavů;
- najímán a placen obcí, potřeba znalosti hudby (autoři mnoha hudebních skladeb, některé zlidověly, provozování hudby mimo prostředí kostela mnohdy ekonomickou nutností), výkon doplňkových služeb pro obec, aktivity ve spojitosti s farností a církví, vč. koledy;
- ztížené prostorové životní i učební podmínky, nekvalitní učební prostory;
- v 19. století nositelé myšlenky národního obrození, aktivně do divadel, zakládání spolků, knihoven;

R. JELÍNEK: *Sociální poměry učitelů na M. Krumlovsku v 19. století.*
Vlastivědný věstník moravský 13, 1958, s. 176 – 179.

J. KALDA: *Ze staré školy. Valašský obrázek.* ČL 16, 1907, s. 456.

V. SCHULZ: *K dějinám učitelských poměrů na sklonku XVIII. věku.* ČL 16, 1907, s. 79, 151.

J. TICHÁ: *Rožnovský rektor Josef Rund také ve sbírkách Valašského muzea. Museum vivum. Sborník Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm 2, 2006, s. 256 – 263.*

J. TROJAN: *Kantoři na Moravě a ve Slezsku v 17. – 19. století. Brno 2000.*

Týž: *Ze života českého učitele na počátku 19. století. ČL 21, 1912, s. 436.*

A. ZAMAZAL: *Ze života starého kantora na Záhoří. Záhorská kronika 13, 1931 – 1932, č. 3, s. 92 – 96.*